

BIA

การเป็นพุทธบริษัท ที่ถูกต้อง

www.dhamma4u.com

ธรรมะใกล้มือ

ลำดับที่ ๕ / ๕๓

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพารายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติและแสวงหาปัญญาเบื้องต้น สำหรับผู้ไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด สามารถมีส่วนร่วมได้โดย

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดังท่านให้ทาน

๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง

๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแผ่ในวาระต่าง ๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะ ส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดี ๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพพิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

BHADDASA INDAPANNO ARCHIVES FOUNDATION

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

การเป็นพุทธบริษัท ที่ถูกต้อง

พุทธทาสภิกขุ

บรรยายเมื่อวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง

.....

ท่านสาธุชนทั้งหลาย

การแสดงธรรมในวันนี้ขอก้าวในลักษณะ
บรรยายปาฐกถาธรรมหรือธรรมกถา เป็นการ
สะดวกและได้ประโยชน์เต็มที่ คือแทนที่จะนั่ง
เทศน์อย่างตามธรรมเนียม

ข้อแรกที่สุดนี้ ขอแสดงความยินดีในการมา
ของท่านทั้งหลาย มาสู่สถานที่นี้ และในลักษณะ
อย่างนี้ คือ ประารถนาจะศึกษา และขอแสดง
ความยินดีในการที่เราได้มานั่งกันกลางดิน ซึ่ง
ไม่มีที่แห่งนักที่จะนั่งพูดนั่งเทศน์กันกลางดิน

ขอให้เข้าใจว่าเป็นการต้อนรับท่านทั้งหลาย
ด้วยสถานที่อันสูงสุดศักดิ์สิทธิ์ เพราะว่าพระพุทธเจ้า
ประสูติกลางดิน เพราะว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้กลางดิน
เพราะว่าพระพุทธเจ้าสอนกลางดิน พระพุทธเจ้า

อยู่กลางดิน พระพุทธเจ้านิพพานกลางดิน ก็ได้
 ยินได้ฟังกันมาแล้วว่า ท่านประสูติกลางดินได้
 ต้นไม้สาละ ท่านตรัสรู้กลางดินที่โคนต้นโพธิ์
 ท่านสอนกลางดินทั่วๆ ไปไม่ว่าที่ไหน แม้โรง
 ธรรมที่อยู่ที่วัดก็เป็นกลางดิน กุฎิของท่านก็พื้น
 ดิน แล้วในที่สุดท่านนิพพานกลางดิน

ขอให้สนใจกลางดิน เมื่อได้นั่งกลางดินขอ
 ให้มีพุทธานุสสติระลึกถึงพระพุทธเจ้าเอามือ
 ประคองแผ่นดินในฐานะเป็นสิ่งสูงสุดศักดิ์สิทธิ์
 เกี่ยวกับพระพุทธองค์อย่างนี้ และเราก็จะได้มี
 จิตใจที่มีปีติปราโมทย์มากกว่าธรรมดา มี
 พุทธานุสสติมากกว่าธรรมดา เป็นจิตใจที่พร้อมที่
 จะเข้าถึงธรรมะชนิดที่สำเร็จประโยชน์ได้ นี่ขอ
 แสดงความยินดีในการที่ได้มานั่งกันกลางดินใน
 ลักษณะอย่างนี้

ที่นี้ก็ขอแสดงความยินดีที่ว่าท่านทั้งหลาย

สามารถที่จะสวดมนต์มีคำแปลเป็นภาษาไทยได้
 ข้อนี้ก็มีความสำคัญ ซึ่งก็หมายความว่าได้มีความ
 ก้าวหน้าขึ้นไปขั้นหนึ่ง จนถึงเกือบรู้ความหมาย
 ของบทที่สวด ถ้าไม่รู้จักความหมายของบทที่สวด
 ท่านลองคิดดูที่ว่า มันจะเป็นอย่างไร มันก็คงจะ
 คล้ายกับนกแก้วนกขุนทองมากกว่า

ถ้ารู้ความหมายของคำที่สวดมันก็เป็นเรื่อง
 ของพระธรรมที่แท้จริง เมื่อเรารู้สิ่งที่เรากำลัง
 สวด ถ้าท่านคิดดูให้ดีว่ามันต่างกันอยู่ ๒ อย่าง
 คนพวกหนึ่งมีแต่เชื่อๆๆๆ เชื่ออย่างเดียว เชื่อ
 ในพระธรรม เชื่อในบทสวด เชื่อแต่ไม่รู้ว่า
 อะไร

**‘แม้ว่าเชื่อว่าพระพุทธเจ้าจะเป็นที่พึ่งได้จริง
 แต่ก็ไม่รู้จักพระพุทธเจ้า เชื่อว่าพระธรรมดีจริง
 แต่ก็ไม่รู้จักพระธรรม เชื่อว่าพระสงฆ์ปฏิบัติ
 จริงแต่ก็ไม่รู้จักพระสงฆ์’**

อย่างนี้ เราไม่เพียงแต่เชื่อ ๆ ๆ ๆ อย่างหลับหูหลับตา มงาย เรารู้ว่าสิ่งที่เราเชื่อนั้นมันคืออะไร มันเป็นอย่างไร มันคืออย่างนั้น ที่บอกว่า สวคมนตรี เชื่อว่าดีมีประโยชน์มันก็เชื่อกันทั้งนั้นแหละ มันก็เชื่อกันไปอย่างนั้นแหละ แต่ถ้ารู้ว่ามีมนต์หรือพระธรรมนั้นว่าอะไร นี่มันรู้ มันไม่ใช่เชื่อ เชื่อมันอย่างหนึ่ง รู้มันก็อย่างหนึ่ง ถ้าดีแต่เชื่อแล้วไม่รู้มันก็คล้ายยังนอนหลับอยู่ไม่ถูกต้อง

การเป็นพุทธบริษัท มีความหมายว่าอย่างไร คงจะเป็นที่เข้าใจกันอยู่แล้ว และควรจะเข้าใจกันอยู่ตลอดไป ว่าพุทธบริษัทนั้น มีความหมายว่า เป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน เบิกบาน จึงขอให้สนใจ ๓ คำนี้ไว้เป็นหลักประจำใจเสมอ ทำคนให้เป็นผู้รู้ รู้สิ่งที่ควรจะรู้ แล้วก็ตื่นจากหลับคือกิเลส อวิชชา ตื่นมาเสียจากอวิชชา หลับด้วยอวิชชานั้นนะเป็นความหลับ ตื่นขึ้นมา

เสีย แล้วก็เป็นผู้เบิกบานๆ เบิกบานคือ ไม่มี
ความทุกข์ในทุกกรณี เบิกบานอย่างยิ่งขึ้นไปก็
คือว่า ไม่มีความกระวนกระวาย ไม่ถูกปรุ้งแต่ง
ให้ตื่นรน เป็นความสงบอย่างสูงสุด จึงจะเป็น
ความเบิกบานอย่างสูงสุด

ดีใจมันก็เด่นเร่าๆ ไป หัวเราะเร่าๆ ไป
มันถูกกระทำให้จิตใจหวั่นไหว ดีใจก็หวั่นไหว
เสียใจก็หวั่นไหว ถ้ามันเป็นสงบแท้จริงมันก็ไม่
ดีใจ มันก็ไม่เสียใจ ก็ขอให้เข้าใจว่าความสงบ
นั้นเป็นความเบิกบานที่แท้จริง ขอให้เราได้มี
ความสงบจึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้เบิกบาน. เป็นผู้รู้
เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน นี้พูดเป็นไทยๆ ฟัง
ง่ายดี แต่คำว่า พุทธะๆ คำเดียนั้นแหละ
แปลว่า เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราเป็นพุทธ
บริษัท ก็ต้องเป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน
อย่าให้เป็นคนโง่เขลาองมาย อย่าให้หลับอยู่ด้วย

ความโง่เขลา อย่าให้ชบเซาอยู่ด้วยความทุกข์
 ขอให้สนใจที่จะเป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิก
 บาน ให้พยายามทำอยู่เสมอ รักษาไว้ให้ดีที่สุด
 ให้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือถ้าไม่อย่างนั้น
 แล้ว มันเสียความหมายของความเป็นพุทธ
 บริษัท

คำว่าพุทธะ รู้มันแปลว่าตื่นว่าเบิกบาน ถ้า
 ไสยะ ไสยะ ก็แปลว่า หลับ ไสยศาสตร์แปลว่า
 ศาสตร์ของคนหลับ พุทธศาสตร์ แปลว่า
 ศาสตร์ของคนตื่น หลับคือมันไม่รู้อะไร ตาม
 ทฤษฎีเมื่อคนหลับมันก็ทำไปอย่างงมงาย ๆ
 อย่างเป็นพิธีรีตองเป็นเรื่องงมงาย เป็นเรื่องไม่มี
 เหตุผล เป็นเรื่องคิดแต่จะฟังสิ่งอื่นนอกจากตน
 ไม่มีหลักว่าตนจะเป็นที่ฟังแก่ตน ถ้าเป็นอย่างนี้
 ก็เรียกว่า ไสยศาสตร์ ศาสตร์ของคนหลับก็เป็น
 พิธีรีตองไปทั้งนั้น

แต่ถ้าพูดอีกอย่างหนึ่งมันก็ยังจะดีกว่าไม่มีอะไรเลย แต่แล้วมันก็เป็นลูกอ่อนมันต้องรู้จักโต ลูกอ่อนมันต้องรู้จักโต คนปัญญาอ่อนนั้นต้องค่อยๆ กลายเป็นคนปัญญากล้าแข็ง อย่าเป็นคนปัญญาอ่อนต้องถือไสยศาสตร์อยู่ตลอดไปเลย

แม้ว่าเราเกิดมาเป็นลูกเด็กๆ เรายังไม่รู้เราก็ต้องเชื่ออย่างไสยศาสตร์ นับถือสิ่งนั้นสิ่งนี้ สิ่งไม่มีเหตุผลตามประสาที่เขานับถือกันมา แต่ถ้าเราโตๆ ขึ้นมาอย่างนี้ มารับนับถือพระพุทธศาสนาอย่างนี้ ก็ต้องตื่นจากหลับคือกิเลส ถ้าสละเอาสิ่งที่เรียกว่าไสยศาสตร์ไปเสีย มาถือเอาพุทธศาสตร์ ให้ไสยศาสตร์เป็นมรดกสำหรับคนปัญญาอ่อน ใครปัญญาอ่อนก็เอาไสยศาสตร์ไปก็แล้วกัน ใครปัญญากล้าแข็งพอตัวแล้วก็ถือพุทธศาสตร์ ไม่ต้องถือไสยศาสตร์ อย่างนี้จึงจะเรียกว่า พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ ธัมมัง สาระณัง

**คัจฉามิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ คือถือสิ่งที่
เป็นที่พึงได้จริง**

พระพุทธเจ้าท่านสอนให้ทำหน้าที่ เราทำ
หน้าที่ หน้าที่นั้นแหละเป็นที่พึง นี่ขอให้ดูดี ๆ
ขอให้ดูดี ๆ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นพบหน้าที่แล้ว
ก็นำมาสอน พระองค์ทำหน้าที่ของพระองค์เสร็จ
แล้วก็สอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามให้รอดตัวได้ด้วย นี่
พระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้

พระธรรมก็คือ ตัวหน้าที่ ๆ ทรงค้นพบและ
นำมาสอนอยู่ในรูปของปริยัติ คือ สิ่งต้องศึกษา
เล่าเรียนท่องบ่นก็มีอยู่ในรูปของการปฏิบัติอยู่
กาย วาจา ใจก็มี อยู่ในรูปผลของการปฏิบัติ
ได้รับความสุขสงบเย็นเป็นมรรคผลนิพพานอยู่
อย่างนี้ก็มี นี่เรียกพระธรรมคือหน้าที่

ที่นี้พระสงฆ์ก็คือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จ
พระธรรมก็ไม่เป็นหมัน ถ้าไม่มีใครปฏิบัติหน้าที่

พระธรรมก็เป็นหมัน คือไม่ได้ประโยชน์อะไรต่อ
 เมื่อมีผู้ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ปฏิบัติก็ได้รับประโยชน์
 พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้รับประโยชน์แล้ว
 เป็นตัวอย่างที่ดีให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม สอนกัน
 สืบๆ กันมา ช่วยเหลือกันมา ให้ได้ปฏิบัติและ
 รับผลของหน้าที่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
 นี้ ล้วนแต่เป็นเรื่องของหน้าที่ทั้งนั้น ขอให้
 เข้าใจดีๆ เราจะไม่มีความทุกข์ จะเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น
 ผู้เบิกบานนี้ เราจะต้องเคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้า
 ท่านเคารพ

ท่านทั้งหลายบางคนอาจจะยังไม่รู้ รู้แต่ว่า
 เราเคารพพระพุทธเจ้า แล้วก็รู้ว่าเหนือ
 พระพุทธเจ้าขึ้นไปมีอะไรอีก เหนือพระพุทธเจ้า
 ขึ้นไปก็มีสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ สิ่งนั้นคือ
 พระธรรมหรือหน้าที่ ในความหมายที่เรียกว่า
 หน้าที่

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วใหม่ ๆ ท่านมี
 ปริวิตกขึ้นในใจ ว่าเราจะเคารพใคร ในที่สุดท่าน
 ก็ค้นพบว่า โอ้! เคารพธรรมะๆๆ คือ หน้าที่
 คือสิ่งที่ได้ตรัสรู้นั้นแหละคือหน้าที่ และสิ่งที่ต้อง
 ปฏิบัตินั้นแหละคือหน้าที่ และสิ่งที่ต้องปฏิบัติคือ
 ดับทุกข์ได้นั้นแหละ ตถาคตจะเคารพหน้าที่แล้ว
 ก็ประกาศก้องออกไปว่า **พระพุทธเจ้าทุก
 พระองค์เคารพธรรมะคือหน้าที่ ทั้งในอดีต
 อนาคต ปัจจุบัน** คิดดูให้ดีว่าเหนือพระพุทธเจ้า
 ขึ้นไปยังมีสิ่งที่พระพุทธเจ้าเคารพ แต่เราไม่ค่อย
 จะรู้จักสิ่งนั้น ไม่เคยรู้จักสิ่งนั้น เคารพอยู่แค่
 พระพุทธเจ้าก็เลยไม่ได้ทำหน้าที่ ให้จงดู
 พระพุทธเจ้า ท่านเคารพหน้าที่เหลือประมาณ

หน้าที่ของท่านเช่นวันหนึ่งๆ รอบวงคืน
 หนึ่งๆ เช้า ก่อนสว่าง ท่านใคร่ครวญว่าวันนี้จะ
 ไปทางไหน จะไปโปรดสัตว์ทางไหน ก็ได้สังเกต

เห็นอยู่ตลอดวันทั่วๆ ไปว่า ที่นั่นมีนี่ ที่นี้มีนั่น
วันนี้เหมาะสมที่จะไปโปรดสัตว์ทางไหน คือไป
โปรดสัตว์จริงๆ แต่จะไปในนามของการบิณฑบาต
ไปบิณฑบาต แต่ไปในทางนั้นเพื่อให้ได้พบกับ
คนที่ต้องการจะพบและจะสอน

การไปบิณฑบาตนั้นแหละเป็นหนทางที่ได้
พบกับคนที่จะสอน เป็นชวานากัมมี เป็นเศรษฐี
ข้าราชการ ราชามหากษัตริย์ก็มี ถึงแม้ที่สุดแต่
ว่าเดียรถีย์อื่นที่เป็นข้าศึกกันก็มี พระพุทธเจ้าก็
ยังเสด็จผ่าน ก็ให้เกิดการพบปะสนทนาหรือ
สั่งสอน

แล้วท่านก็นึกว่าวันนี้จะไปที่ไหน พอสว่าง
ขึ้นมา ท่านก็เสด็จไปที่นั่น ในฐานะไปบิณฑบาต
ไปพบเจ้าของบ้าน ได้ขึ้นไปนั่งในเรือนเจ้าของ
บ้าน ได้ฉันอาหาร ได้สนทนาพูดจากันจนเป็น
เรื่องเป็นราวก็สำเร็จประโยชน์ บางทีไปโปรด

ชาวนาที่กำลังไถนาอยู่ก็มี นี่เรียกว่าไปโปรดสัตว์
แท้ ๆ

แต่เราเข้าใจผิด เข้าใจไปว่าโปรดสัตว์คือไป
บิณฑบาต ที่จริงไปบิณฑบาตนั้นเพื่อเป็นโอกาส
ที่จะไปโปรดสัตว์ ท่านจึงไปโปรดสัตว์ตามที่จะ
นึกกันคิดหาว่าจะก่อนสว่างโน้น ว่าวันนี้จะไป
ที่ไหน พอสว่างก็ไป ๆ บางที่จนสาย จนเที่ยง
กว่าจะได้กลับวัด

ตอนเที่ยงนะพักผ่อนเพราะแดดร้อนก็เป็น
ธรรมดา พอตอนบ่ายตอนเย็นก็สอนประชาชนที่
ไปที่วัด ประชาชนหรือใครก็ตามที่ไปที่วัด ท่านก็
สอน ๆ ไม่เห็นจะพักผ่อน พอค่ำลงก็สอนภิกษุ
สามเณรที่อยู่ในวัด

พระพุทธเจ้าสอนเทวดา แก้ปัญหาเทวดา
เทวดานี้คือ พวกพระราชมหากษัตริย์ โดยสม
มติว่าเป็นสมมติเทพหรือเทวดาที่ลงมาจาก

สวรรค์โดยตรงเป็นอุปติเทปกี่ตามเถอะ ก็มา
 เวลาตีกทั้งนั้นมันเป็นธรรมนิยมอย่างนั้น จน
 ดึกเลยตีกไปเทวดากลับแล้วจึงได้พักผ่อนนิต
 หนอย

พอก่อนหัวรุ่งก็เล็งญาณสอดส่องไปอีก วัน
 นี้จะไปที่ไหนอีก ทำอย่างนี้ทุกวันๆ ดูท่านทำ
 หน้าที่สี่ ครบวงจร ทำหน้าที่จริงจ้งมากกว่าพวก
 เรามาก คือเห็นว่าท่านเคารพหน้าที่ ท่านเคารพ
 หน้าที่ เคารพหน้าที่ของพระพุทธเจ้า ท่านจึงทำ
 หน้าที่ของพระพุทธเจ้า ถ้าท่านไม่ทำหน้าที่ของ
 พระพุทธเจ้า ท่านก็ไม่เป็นพระพุทธเจ้า พุคกัน
 ได้ง่ายๆ อย่างนี้ เพราะท่านทำหน้าที่ของ
 พระพุทธเจ้า ท่านจึงเป็นพระพุทธเจ้า

แต่ท่านยืนยันว่าพระพุทธเจ้าทุกพระองค์
 เคารพหน้าที่ นั่นคือสิ่งสูงสุดที่พระพุทธเจ้า
 เคารพ ที่เราไม่ค่อยสนใจ เราไม่ค่อยรู้จัก เรา

รู้จักเพียงแค่พระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง ไม่รู้จักว่า
 เนื้อพระพุทธเจ้าขึ้นไป มีสิ่งที่พระพุทธเจ้า
 เคารพ แล้วเราก็เลยไม่เคารพสิ่งนั้น บางทีจะ
 ไม่รู้จักเสียด้วยซ้ำไปว่าเป็นสิ่งสูงสุดจนพระพุทธเจ้า
 ก็เคารพ

และต่อไปนี่ก็ขอให้สนใจเข้าใจว่ามันมีสิ่งที่
พระพุทธเจ้าเคารพ เราจงเคารพสิ่งนั้น แล้วจะ
หมดปัญหา จะดับทุกข์ได้ด้วยประการทั้งปวง
ตัวเองก็จะรอด คนอื่นก็จะรอด ทั้งโลกก็จะรอด
ถ้าเคารพสิ่งนั้น

พระพุทธเจ้าท่านเสด็จโปรดสัตว์ ไม่เคยได้
 นั่งรถยนต์เหมือนเดี๋ยวนี้ มันไม่มี แม้แต่เกวียน
 ก็ไม่นั่ง เสด็จดำเนินด้วยพระบาท หนทางเป็น
 โยชน์ๆ ท่านก็เสด็จไปเพื่อโปรดสัตว์ วันที่จะ
 ปรีนิพพานอยู่แล้ว วันนั้นยังดำเนินเป็นโยชน์ๆ
 เสด็จดำเนินเป็นโยชน์ๆ วันนั้นจะนิพพานอยู่

แล้วตอนกลางวันยังดำเนินอยู่เป็นโยชน์ ๆ

พอคำลงก็นิพพาน จะปรินิพพานหยก ๆ ยังมีปริพพาชกคนหนึ่งมาทูลถามปัญหาขอให้โปรด จะนิพพานอยู่หยก ๆ แล้วพระสงฆ์ทั้งหลายไล่ปริพพาชกคนนั้นให้ออกไป อย่ามาทวนพระพุทธรเจ้าท่านได้ยิน ท่านก็บอกว่า อย่าได้บอกมันมา จงมาพูดมาสอนจนเจ้าปริพพาชกคนนั้นได้สำเร็จประโยชน์ ได้บวชเป็นพระอรหันต์ในที่สุด

ไม่ก็หน้าที่จะนิพพานอยู่แล้ว ก็ยังทำหน้าที่ของท่าน นี้เรียกได้ว่า ท่านทำหน้าที่จนวาระสุดท้าย พุทธภาษัตถมคชาชาวบ้านก็ ทำงานจนตาย หน้าที่สุดท้ายคือหน้าที่ นี้คือที่ท่านเคารพหน้าที่ที่เกิด สิ่งสูงสุดคือพระพุทธรเจ้าเคารพนั่นคือหน้าที่ เพราะฉะนั้นขอให้เราทั้งหลายทุกคนรู้จักสิ่งนี้ แล้วก็เคารพหน้าที่ ก็จะได้ชื่อว่าเคารพสิ่ง

ที่พระพุทธองค์ทรงเคารพ คุณตัวอย่างพระพุทธองค์ได้ทรงทำหน้าที่ของพระองค์อย่างไร ได้ทรงทำหน้าที่ของพระองค์อย่างไร เราก็คงทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด ให้มากที่สุด ให้สุดความสามารถที่สุดอย่างนั้น

ธรรมะๆ คำนี้แปลว่า หน้าที่ มีพูดกันอยู่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด ช่วยฟังดีๆ ตั้งแต่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด ธรรมะๆ เขาใช้พูดกันอยู่แล้ว หมายถึงหน้าที่ หน้าที่ คือสิ่งสูงสุด ถ้าไม่ทำแล้วมันตาย ไม่ทำหน้าที่แล้วมันตาย หน้าที่ทุกชนิดเรียกว่า ธรรมะทั้งนั้น จะเป็นมนุษย์คนแรกที่ว่าพ้นจากความเป็นป่าเถื่อนแล้วจะสังเกตเห็นหน้าที่ๆ มนุษย์ต้องกระทำแล้วก็เรียกมันว่า ธรรมะๆๆ แปลว่าหน้าที่ แต่ตัวหนังสือหรือคำพูดว่า ธรรมะๆ นี้ แปลว่า สิ่งที่ยกชูขึ้นไว้ ทรงชูขึ้นไว้ ชูขึ้นไว้ ให้กิริยานั้น

เรียกว่า ธรรมะ ยกขึ้นไว้ ชูขึ้นไว้ ไม่ให้พลัดตกลงไป เป็นภาษาอินเดียโบราณตั้งแต่โน่นเรียกว่า ธรรมะๆ ถ้าเป็นภาษาไทยเราสมัยนี้ก็คือน้ำที่ๆ

น้ำที่นั่นแหละคือสิ่งที่ยกเราขึ้นไว้ไม่ให้พลัดตกลงไปในความทุกข์ เช่นเดียวกับธรรมะๆ แปลว่า สิ่งที่ทรงผู้ปฏิบัติขึ้นไว้ไม่ให้พลัดตกลงไปในความทุกข์ ธรรมะกับน้ำที่ เป็นคำเดียวกัน มีความหมายอย่างเดียวกัน แล้วก็ต้องทำ ถ้าไม่ทำก็คือ ตาย แต่ธรรมะๆ นี้ ความหมายมันกว้างขวาง หมายถึงทุกสิ่งไม่ยกเว้นอะไร แบ่งได้เป็น ๔ ความหมาย

ธรรมะคือ ธรรมชาติทั้งหลาย นี้ก็เรียกว่า ธรรมะ

ธรรมะคืออกฎของธรรมชาติทั้งหลาย ที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้นก็เรียก ธรรมะ

หน้าที่ๆ จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย
ของธรรมชาติก็เรียกว่า ธรรมะ

แล้วผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ก็
เรียกว่า ธรรมะ

ก็พูด ๔ อย่างหมดไม่มียกเว้นอะไร แต่เรา
เอาอย่างที ๓ อย่างที ๓ หน้าที่ๆ ต้องปฏิบัติ
ให้ถูกต้องตามกฎหมายของธรรมชาตินั่นนะคือ ธรรมะ
ในความหมายถึงสำคัญที่สุดที่พระพุทธเจ้าท่าน
เห็นว่าสำคัญและเคารพ และคนทั้งหลายทั้งปวง
ก็เห็นว่าสำคัญ

ตั้งแต่มนุษย์คนแรกรู้จักพูดคำนี้แล้ว ก็เอา
คำนี้เป็นหลัก ยึดถือคำว่า ธรรมะเป็นหลัก สอน
เรื่องหน้าที่ๆ คนนั้นก็สอน คนนี้ก็สอน คนโน้น
ก็สอน คณะนั้นก็สอน คณะนี้ก็สอน สอนเป็น
ลัทธิเป็นพวกๆ ไปล้วนแต่สอนธรรมะทั้งนั้น
เขาเรียกว่าธรรมะทั้งนั้น

ไม่ว่าคำสอนของพวกไหน แม้ว่าเดี๋ยวล้ออื่นที่ไม่ใช่พุทธศาสนาเขาก็สอนธรรมะๆ ทั้งนั้นนะ แล้วประชาชนเขาไม่ได้ถามว่า นับถือศาสนาไหน เขาไม่ได้ถามว่านับถือศาสนาอะไร เขาถามว่าท่านชอบใจธรรมะของใคร ท่านชอบใจธรรมะของท่านสมณโคดม หรือท่านชอบใจธรรมะของนิครนถนาฏบุตร สัตยชัยเวลัฏฐบุตร แล้วแต่แหละ ครูบาอาจารย์ไหนก็เรียกว่าธรรมะทั้งนั้น

ธรรมะคือคำสอนเรื่องหน้าที่ เพราะมันหมายถึงตัวหน้าที่ ก็เลยสอนดีขึ้นๆ สูงขึ้นๆ รู้จักหน้าที่ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางจิตใจก็รู้จักสอนหน้าที่ให้เจริญสมาธิภาวนาถึงขนาดเนวสติปัญญา

นาสติปัญญาตนะสูงสุดในทางสมาธิอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าก็ได้เล่าเรียนศึกษาเรื่องเหล่านี้ ที่เขาสอนกันอยู่แล้วแต่ไม่เพียงเท่านั้นยังสอนต่อๆ

สอนเรื่องหน้าที่ไปจนถึงชั้นโลกุตตระ เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นหน้าที่สูงสุดก็โลกุตตระ ธรรมะคือหน้าที่อย่างนี้ เป็นค้ำกลาง หมายถึงหน้าที่ทุกอย่างทุกประการ ที่ช่วยให้รอดจำไว้ง่าย ๆ ว่าหน้าที่ให้เกิดความรอดนั้นนะคือ ธรรมะ รอดชีวิตก็ธรรมะ รอดจากกิเลส รอดจากความทุกข์ ก็เรียกว่าธรรมะ การประพฤติการกระทำที่ทำให้เกิดความรอดแล้วเรียกว่า ธรรมะทั้งนั้น ธรรมะจึงแปลว่าหน้าที่ทั้งหมด หน้าที่ทั้งหมดที่ช่วยให้มนุษย์รอด ไม่ว่าจะป็นหน้าที่อะไร เราจะต้องรู้อะไร รู้จักสิ่งนี้ ไม่งั้นเราจะตาย ลองไม่ทำหน้าที่สิมันก็ตาย

ในร่างกาย ๆ นี้ มันก็มีธรรมชาติเนื้อหนัง มีธาตุน้ำดินไฟลม มีธรรมชาติ ต้องมีกฎของธรรมชาติ ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แล้วก็มีหน้าที่ ๆ ต้องปฏิบัติ คือ สมาธิ ปัญญา เพื่อ

ดับทุกข์แล้วมันก็มีผลคือความสงบสุขอยู่ที่เนื้อที่
ตัวเราก็มีหน้าที่โดยธรรมชาติ หู ตา มือ ตีน ก็
ทำหน้าที่ตามธรรมชาติ ไม่ทำมันก็คือตาย ถ้า
ท่านรู้เรื่องวิทยาศาสตร์กันบ้าง นักวิทยาศาสตร์
เค้าก็บอกว่าเซลล์ ตัวเซลล์ตัวเล็ก ดูด้วยตาไม่
เห็น ที่มันมีอยู่ในร่างกายทั่วไปเป็นล้าน ๆ ๆ ๆ
ตัวประกอบกันขึ้นเป็นร่างกาย ทุกตัวทำหน้าที่
เซลล์เหล่านั้นทุกตัวทำหน้าที่ ถ้ามันเกิดไม่ทำ
หน้าที่ขึ้นมาเมื่อไหร่คนก็ตายหมด

ขอบใจที่มันทำหน้าที่ ๆ ช่วยชีวิตรอดอยู่ได้
หรือว่าอย่างหยาบ ๆ ที่สุด เราต้องทำหน้าที่กิน
ข้าว อาบน้ำ ถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ ทำทุก
อย่างเพื่อให้รอด นี่ก็เป็นหน้าที่ชั้นนอกชั้นหยาบ
ที่สุดที่มันทำของมันเองโดยไม่ต้องบังคับ มัน
ต้องหายใจ มันต้องฉีดโลหิตไหลเวียนนี้มันก็ทำ
หน้าที่ ๆ ทั้งนั้นเลยยุบยิบไปหมด ชีวิตนี้รอดอยู่

ได้ก็เพราะหน้าที่นี้

หน้าที่ก็คือชีวิตนั่นเองยิ่งกว่าเป็นคู่ชีวิตอีก เป็นชีวิตนั่นเอง สัตว์เดรัจฉานก็เหมือนกันมัน อยู่ได้ด้วยหน้าที่ ในร่างกายมันในตัวมันมีการทำ หน้าที่ ตัวมันก็เที่ยวหาอาหารกิน ทำหน้าที่ต่อสู้ สืบพันธุ์ มันก็รอดอยู่ได้ แม้แต่ต้นไม้ต้นไม้มัน รอดอยู่ได้ ด้วยหน้าที่

ต้นไม้ต้นไม้แถวนี้ทำหน้าที่ทั้งวันทั้งคืน ถ้า ได้เรียนวิทยาศาสตร์ก็จะรู้ว่ากลางคืนนี้มันทำ หน้าที่คายคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ตลอดคืน มัน หล่อเลี้ยงต้น มันทำให้ต้นงอกงาม กลางวันนี้มัน รับแสงแดดแล้วมันก็คายออกซิเจนอยู่ตลอดวัน คายออกซิเจนตลอดวันแล้วยังคายคาร์บอนได ออกไซด์ตลอดคืน มันก็ทำงานทั้งวันทั้งคืน ต้นไม้นี้ขยัน แล้วคนจะขี้เกียจไปถึงไหน ไม่อาย ต้นไม้บ้าง

จะเห็นว่าชีวิตมันอยู่ได้ด้วยหน้าที่ ไม่มีหน้าที่มันก็คือตาย ธรรมดาแปลว่าหน้าที่ ทุกอย่างที่จะช่วยให้รอด นั้นขอให้ทำเป็นธรรมดาทั้งหมด ไม่ว่าหน้าที่อะไร หน้าที่ที่ทำอยู่แล้วนั้นแหละ แต่คนโง่มันไม่รู้ว่าเป็นธรรมดา มันไม่รู้ว่หน้าที่คือธรรมดา มันไม่รู้

แต่ถ้ามันคิดสักหน่อยมันก็จะรู้ โอ้! หน้าที่คือสิ่งที่จะช่วยให้รอด ตรงกับคำว่า ธรรมะนั้นเอง แล้วก็จะได้มีสติสัมปชัญญะตามที่พระพุทธเจ้าสอน ให้ทำหน้าที่ทุกอิริยาบถด้วยสติสัมปชัญญะ จงจำคำนี้ไว้เถิดว่า จะทำหน้าที่อะไรจงตั้งสติสัมปชัญญะและทำให้ดีที่สุด ดีที่สุดที่จะดีได้ มันก็จะได้ธรรมะทุกอิริยาบถ

พูดแล้วมันไม่น่าเชื่อ แต่คนมีปัญญาเขามองเห็น เขายังจะเชื่อเสียอีก จะทำอะไร จะทำนา ก็ทำด้วยสติสัมปชัญญะที่ถูกต้องที่สุด พอใจ

ที่สุด ถูกต้อง พอใจตลอดเวลาที่ทำนา การทำ
นาก็เป็นการทำหน้าที่ที่ปฏิบัติธรรมะ จะทำสวน
ก็ได้ จะค้าขายก็ได้ จะทำราชการก็ได้ จะทำ
เป็นกรรมกรก็ได้

แม้แต่จุดอื่น นั่งขอทานก็ได้ ขอให้ทำ
หน้าที่ขอทานให้ดีที่สุดมันก็จะรอดได้เหมือนกัน
ทั้งจะกวาดถนน จะล้างท่อถนน จะแจวเรือจ้าง
จะถีบสามล้อ จะทำอะไรก็ขอให้ตั้งใจว่ามัน
เป็นการทำหน้าที่ที่ถูกต้อง มีสติสัมปชัญญะทำ
แล้วก็ป็นธรรมะขึ้นมา รู้สึกว่าถูกต้องๆ แล้วก็
พอใจๆ เมื่อพอใจมันก็เป็นสุข ความสุขมันเกิด
มาจากความพอใจ ต้องทำให้รู้สึกว่าถูกต้องและ
พอใจมันจึงเป็นธรรมะ

เดี๋ยวนี้มันไม่รู้ มันก็ไม่ได้ทำให้มีความถูก
ต้องพอใจและรู้สึกพอใจไปเสียทุกอย่าง แม้แต่
จะทำนา ถ้ามันรู้ว่าเป็นความถูกต้องความพอใจ

มันก็เป็นทีที่พอใจทุกครั้งทีชุดดินทุกคืบทีไถนา
 ทุกเวลาทีจะดำนาจะเก็บเกี่ยวข้าวหรือจะทำอะไร
 ก็ตามทุกอริยาบถ ทุกจังหวะ ทุกเคลื่อนไหวนั้น
 เป็นธรรมชาติไปหมด

นั่นมันคืออย่างนั้น แล้วก็พอใจๆ แล้วก็
 เป็นสุขๆ แต่คนโง่มันทำไม่ได้ เพราะคนโง่มัน
 ทำไม่ได้ เพราะมันไม่รู้ว่ธรรมชาติคือหน้าที ถ้ามัน
 รู้ว่ธรรมชาติคือหน้าทีมันก็จะมีสติสัมปชัญญะ
 เอาการงานนั้นแหละเป็นอารมณ์ของสมาธิ พัง
 อยู่ทีการงาน มันเป็นอารมณ์ของสมาธิ แล้วมัน
 ก็เป็นธรรมชาติขึ้นมาทันที

การประกอบอาชีพทุกชนิดก็เป็นธรรมชาติ
 มาทันที มันก็มีธรรมชาติในการประกอบอาชีพเลี้ยง
 ชีวิต ทีนี้จะบริหารชีวิตให้มันง่ายขึ้นมา ในการ
 บริหารชีวิตอยู่ทีบ้านทีเรือน ต้นขึ้นมาจะต้องล้าง
 หน้า จะต้องถูพื้น จะต้องไปถ่ายอุจจาระ

ปัสสาวะ จะต้องไปอาบน้ำ จะต้องไปกินข้าว
จะต้องล้างถ้วยล้างจาน กวาดบ้านถูเรือน หน้าที่
เหล่านี้ถ้าทำด้วยสติสัมปชัญญะ ถูกต้องและ
พอใจ มันกลายเป็นธรรมะหมด

แต่คนโง่มันทำไม่ได้เพราะมันไม่รู้ว่าสิ่งนี้เป็น
ธรรมะ มันก็ล้างหน้าถูพื้นลวกๆ อย่างนั้น ไม่
คิดจะทำให้ดีเลย จำเป็นนิดหน่อย จะไปถ่าย
อุจจาระปัสสาวะมันก็ไม่รู้ว่าเป็นหน้าที่ นี่เป็น
ธรรมะ มันก็ทำแบบขอไปทีไม่ได้ทำด้วยสติ
สัมปชัญญะ ถ่ายอุจจาระปัสสาวะให้ดีที่สุด ถูก
ต้องและพอใจ จนมีความสุขตลอดเวลาที่ถ่าย
อุจจาระปัสสาวะ อย่างนี้ผู้มีปัญญารู้ธรรมะทำได้
แต่คนโง่ทำไม่ได้แล้วก็ทำไปอย่างลวกๆ ต่อไป
ตามเดิม

จะอาบน้ำก็รู้ว่าเป็นหน้าที่ก็ทำให้ดี ตักน้ำรด
มีสมาธิอยู่ที่น้ำรด ถูขี้ไคลก็มีสมาธิอยู่ที่ขี้ไคล

จีไคลนั้นเป็นอารมณ์ของสมาธิ ญให้หลุดออกไป
 ล้างออกไปเป็นความถูกต้องพอใจ ความถูกต้อง
 พอใจ มันก็มีความสุขตลอดเวลาที่อาบน้ำ

แต่คนโง่มันทำไม่ได้มันทำไม่ได้ เพราะมัน
 ไม่รู้ว่าหน้าที่คือธรรมะ หน้าที่คือธรรมะ มันไม่รู้
 จักคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าหน้าที่คือธรรมะ ๆ
 คือสิ่งที่ช่วยให้รอด มันจะกินข้าว มันจะกินข้าว
 ก็กินอย่างตะกละ มันจะกินอย่างกิเลสตัณหากิน
 ไม่อร่อยก็โมโห อร่อยก็หลงไหล ไม่ถูกใจก็ด่าคน
 นั้นคุณนี้ เพราะมันคนโง่ มันไม่รู้ว่าการกิน
 อาหารนั้นเป็นธรรมะเป็นหน้าที่ ต้องทำด้วย
 สติสัมปชัญญะ ถูกต้องที่สุดพอใจที่สุดเป็นสุข
 ที่สุด ถ้าอร่อยก็เช่นนั้นเอง ไม่อร่อยก็เช่นนั้น
 เอง ของนี้มันไม่ถูกปากก็เช่นนั้นเอง หรือมันเกิด
 ไม่หวานตามที่ควรจะหวาน ก็ผลไม้นี้มันอย่างนี้
 เองก็แล้วกัน

มีจิตใจที่ปกติตลอดเวลาในการกินอาหาร มีสติสัมปชัญญะในการดักใส่ปาก ในการเคี้ยวในการกลืนในการทุกอย่างตลอดเวลา ก็เป็นธรรมชาติที่มีความถูกต้องและพอใจตลอดเวลาที่กินอาหาร เป็นความสุขตลอดเวลาที่กินอาหาร

แต่คนโง่มันทำไม่ได้ เพราะว่าไม่รู้ว่าจะจิตใจของมันไปอยู่ที่ไหน ทีนี้มาล้างด้วยขามล้างจาน กวาดบ้านถูเรือนล้างส้วมก็ได้ มันต้องรู้ว่าหน้าที่ๆ สติสัมปชัญญะล้างด้วยล้างจานจิตมุ่งอยู่ที่ของสกปรก อยู่กับจาน ของสกปรกนั้นเป็นนิमितแห่งสมาธิ เป็นอารมณ์แห่งสมาธิ ล้างให้หลุดออกไป มีสมาธิตลอดเวลาที่ล้างด้วยล้างจานกวาดบ้านถูเรือน กวาดบ้านก็ปลายไม้กวาด กวาดขยะออกไปนั่นแหละเป็นอารมณ์ของสมาธิ มันก็เป็นสมาธิสงบตลอดเวลาที่ล้างด้วยล้างจาน กวาดบ้านถูเรือน มันก็เลยได้ความสุขตลอดเวลา

ที่ล้างจานกวาดบ้านถูเรือน

ที่นี้ไม่ว่าจะไปทำอะไรที่ไหนอย่างไร ทำด้วย
จิตเป็นสติสัมปชัญญะ มีอารมณ์เป็นสมาธิอยู่ใน
สิ่งนั้นๆ ทุกอย่างทุกสิ่งไป แม้ที่สุดแต่ว่าแม้จะ
ดำเนินชีวิตรอบด้าน คบหาสมาคมกับคนรอบ
ด้าน ต้องมีสติ สัมปชัญญะทำ ปฏิบัติให้ดีต่อ
ทิศทั้ง ๖ ต่อบิดามารดา ปฏิบัติดีที่สุดต่อบุตร
ภรรยา ปฏิบัติดีที่สุดทิศเบื้องซ้ายมิตรสหาย
ปฏิบัติต่อกันและกันดีที่สุด ทิศเบื้องขวาครูบา
อาจารย์ ปฏิบัติต่อกันดีที่สุด ทิศเบื้องบน คือ
พระเจ้าพระสงฆ์ เจ้านายหรือผู้บังคับบัญชา
ผู้อยู่ข้างเหนือก็ปฏิบัติดีที่สุด ทิศข้างล่าง-คนใช้
กรรมกร ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา จงมีสติสัมปชัญญะ
ปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นทุกทิศๆ ให้ถูกต้องที่สุด
มันก็มีความถูกต้องและพอใจๆ มันก็เป็นความ
สุขก็มาจากทุกทิศทุกทาง พุทธบริษัทจึงเป็นผู้รู้

ผู้ตื่น ผู้เบิกบานได้ด้วยเหตุอย่างนี้

ขอให้ท่านทั้งหลายสนใจว่านี่คือ สิ่งที่ พระพุทธเจ้าเคารพ และพวกเราไม่รู้จักและไม่สนใจ สิ่งที่พระพุทธเจ้าเคารพ คือหน้าที่ หน้าที่ ก็คือสิ่งที่จะช่วยให้รอด ถ้าไม่ทำหน้าที่แล้ว พระเจ้าที่ไหนมาช่วยก็ไม่ได้ ให้พระเจ้ามาเป็น ผุ่งๆ ก็ช่วยคนที่ไม่ทำหน้าที่ไม่ได้ พวกนั้นก็พูด ว่าพระเจ้าไม่ช่วยคนที่ไม่ทำหน้าที่ จนปัญญา แล้วก็ต้องพูดอย่างนั้น ก็ถูกแล้ว พระเจ้าช่วยไม่ได้ พระเจ้าช่วยไม่ได้ ถ้าคนมันไม่ทำหน้าที่ ถ้า คนมันทำหน้าที่

หน้าที่นั้นแหละมันกลายเป็นพระเจ้าแล้ว ช่วยเลยๆ ทำหน้าที่ถูกต้องพอใจ ถูกต้องพอใจ ทุกหน้าที่ หน้าที่ก็กลายเป็นพระเจ้าแล้วก็ช่วย หน้าที่นั้นแหละคือ พระพุทธ พระธรรม พระ สงฆ์ หน้าที่คือ สิ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบ

ปฏิบัติแล้วนำมาสอน พระธรรมก็คือตัวหน้าที่
 นั้นเอง พระสงฆ์คือผู้ปฏิบัติหน้าที่สำเร็จ คือ
 เมื่อเราทำหน้าที่ถูกต้องสำเร็จสมบูรณ์แล้ว เราก็
 มีใจความความหมายพระพุทธ พระธรรม พระ
 สงฆ์อยู่กับเนื้อกับตัว หน้าที่จะกลายเป็นพระเจ้า
 อีกด้วย หรือจะกลายเป็นพระพุทธ พระธรรม
 พระสงฆ์อีกด้วย

ขอให้พุทธบริษัทดำรงตนอยู่ในลักษณะอย่าง
 นี้ เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าเคารพ ไม่ว่าในกรณี
 ไหน ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น จงเคารพสิ่งที่
 พระพุทธเจ้าเคารพ คือทำหน้าที่ของตนให้ถูก
 ต้อง ให้ถูกต้องและพอใจ มันก็จะมีแต่ความสุข
 ไปทุกๆ อริยาบถ โดยไม่ต้องเพิ่มงานอะไร ทำ
 นานอยู่เท่าไร ทำสวนอยู่เท่าไร ค้าขายอยู่เท่า
 ไร ทำอะไรอยู่เท่าไร

แต่ก่อนไม่ได้ทำให้เป็นธรรมะ เดียวนี้ทำให้

เป็นธรรมชาติเสียให้หมด คือทำด้วยสติสัมปชัญญะ ถูกต้องที่สุด พอใจที่สุด จริ่งใจที่สุด เป็นสุขที่สุด ไม่ต้องลงทุนอะไรเพิ่มเติมอีกแล้ว ไม่ต้องเพิ่มการเพิ่มงานแปลกมาอีกแล้ว

เท่าที่มีอยู่ขอให้ไปปรับปรุงเสียใหม่ ทำให้เป็นธรรมชาติเสียให้หมด จะกินข้าว จะอาบน้ำ จะถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ จะล้างถ้วยล้างจาน กวาดบ้านถูเรือน อะไรก็ตาม ให้มีสติสัมปชัญญะ ทำให้ถูกต้องที่สุด มันก็จะเป็นธรรมะๆๆๆ ไปหมด ให้ผลเป็นความถูกต้องๆ พอใจๆ พุทธบริษัทเป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบานตาม พระพุทธเจ้าด้วยลักษณะอย่างนี้

ทีนี้ก็คู่ต่อไปสักหน่อยว่า ทำไมมันจึงทำไมได้ ทำไมมันจึงทำไมได้ๆ นี้เพราะมันเป็นกิเลส มันมีความเห็นแก่ตัว มันมีความเห็นแก่ตัว ในมนุษย์มันมีสัญชาตญาณว่าเป็นตัวเรา “ตัวเรา”

ที่นี้มันไม่รู้จัก ไม่รู้จักศึกษา ไม่รู้จักเข้าใจใน
เรื่องตัวเราเนี่ย มันก็กลายเป็นกิเลส มันก็เห็น
แก้ตัว เห็นแก้ตัวมันกลายเป็นกิเลส ถ้ามัน
ศึกษาได้ถูกต้องมันก็กลายเป็นโพธิ์ๆ มันก็ไม่
ต้องเห็นแก้ตัว มันก็เห็นแก้ธรรมะ

เห็นแก้ธรรมะมันก็รอด มันเห็นแก้ตัว มัน
ก็เป็นกิเลส มันก็ยุ่งไปหมด เดียวนี้เราไม่ได้
รับคำสั่งสอนที่ถูกต้อง สัจชาติญาณไม่กลายเป็น
โพธิ์ แต่กลายเป็นกิเลส มันก็เห็นแก้ตัว มันก็
เห็นแก้ตัวยิ่งๆ ขึ้นไป จนกลายเป็นเรื่อง กิเลส
โลภะ โทสะ โมหะ ขึ้นมา แล้วมันก็ไม่ทำอะไร
ให้ถูกต้องตามหน้าที่

มันไปทำตามอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ
เสียหมด ก็จะเอากันอย่างไร ก็เกิดความเห็นแก้
ตัว เห็นแก้ตัวอยู่คนเดียว มันก็นอนหลับยาก
สะดุ้ง หวาดผวา สงสัย วิตกกังวลอยู่เรื่อย

เห็นแก่ตัวเลขนอนไม่หลับ เห็นแก่ตัวมันก็ไม่ช่วยเหลือผู้อื่น มันก็เป็นคนไม่มีประโยชน์ เห็นแก่ตัวมันทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่น เห็นแก่ตัวมันก็คิดแต่ยึดครองทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น

ในโลก ๆ นี้พอมันเห็นแก่ตัวหนักเข้ามันก็เกิดลัทธิทุนที่จะผูกขาดคนเดียว เอาคนเดียว รวยคนเดียว มันก็ต้องมีลัทธิที่ต่อสู้คือคอมมิวนิสต์ก็เห็นแก่ตัว นายทุนก็เห็นแก่ตัว คอมมิวนิสต์ก็เห็นแก่ตัว มันรบรากันไม่มีที่สิ้นสุด มันตกลงกันไม่ได้จนเดี๋ยวนี้ ต่างฝ่ายต่างสะสมอาวุธที่จะทำลายล้างกัน ทั้งฝ่ายลัทธินายทุนและฝ่ายลัทธิคอมมิวนิสต์ มีระเบิดปรมาณูกันตั้งเป็นหมื่น ๆ ลูก ระเบิดปรมาณูหมื่น ๆ ลูก เขาคำนวณว่าจะทำลายโลกนี้ให้หมดไปสักสองสามหนก็ได้ ไม่เหลือเลยสักสองสามหนก็ได้ เพราะเค้ามีอาวุธขนาดนั้นเตรียมไว้ใช้แล้ว เพราะความเห็นแก่ตัว

เกิดโมโหขึ้นมา บังคับไม่ได้เมื่อไร ใช้อาวุธนี้
เมื่อไร ก็คือโลกมันวินาศ วินาศเพราะความเห็น
แก่ตัวของมนุษย์นี่เอง

ต้องพยายามเข้าใจว่า ศัตรูเลวร้ายที่สุดคือ
ความเห็นแก่ตัว มันนำหัวที่ความเห็นแก่ตัว
กลายเป็นศัตรู ที่จริงมันน่าจะเป็นมิตรสหาย
ความเห็นแก่ตัวมันไม่น่าจะกลายเป็นศัตรูเพราะ
เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ให้เกิดทำลายโลก ทำลาย
ล้างผู้อื่น ให้ตั้งจิตให้ดี ให้มองเห็นว่าเห็นแก่ตัว
หรือไม่ ถ้าเห็นแก่ตัวก็ละเสีย เห็นแก่ธรรมะ
เห็นแก่ธรรมะเถิด อย่าเห็นแก่ตัวเลย เห็นแก่ผู้
อื่นเถิด อย่าเห็นแก่ตัวเลย เห็นแก่ความถูกต้อง
เถิด อย่าเห็นแก่ตัวเลย

ที่นี้ขอให้เราทุกคนที่ได้ศึกษา ไหว้พระสวด
มนต์ ปฏิบัติอะไรก็ตามเนีย จงทำในลักษณะที่
จะได้ลดความเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ตัวอย่างเดียว

แหละ มันจะมีศีลครบทุกข้อ ช่วยฟังดูหน่อย ถือศีลข้อเดียวกันเอามั้ย? “ไม่เห็นแก่ตัว” พอไม่เห็นแก่ตัว มันก็ไม่ฆ่า ฆ่าใครไม่ได้ ไม่เห็นแก่ตัวก็ลักขโมยไม่ได้ ไม่เห็นแก่ตัวมันก็ไม่ล่วงละเมิดทางกามของใครได้ ไม่เห็นแก่ตัวมันก็ไม่โกหกใครไม่ได้ ไม่เห็นแก่ตัวมันก็ไม่กินเหล้าเมายาให้ใครเดือดร้อนรำคาญ ไม่เห็นแก่ตัวอย่างเดียวจะถือศีลได้หมดครบทุกข้อทุกอย่างทุกประการ

จงมองไปที่ความเห็นแก่ตัวว่าเป็นต้นเหตุให้ทำบาปทำกรรม ทำกรรม หรือไม่ดีทุกอย่างทุกประการนะ ตั้งหน้าควบคุมความเห็นแก่ตัวเถิด มันจะถูกต้องทุก ๆ ประการขึ้นมา จะรักษาศีลก็ข้อก็เอาความไม่เห็นแก่ตัวเป็นรากฐาน กำหนดอยู่ที่ความไม่เห็นแก่ตัวแล้วมันก็ไม่ทำอะไรให้เลวทรามเดือดร้อน และก็ถืออีกข้อหนึ่งเพิ่มมาคือ

ทำให้ผู้อื่นสบายใจ อธิษฐานจิตไว้ว่าเราจะทำให้ผู้อื่นสบายใจ วันหนึ่งอย่างน้อยครั้งหนึ่งเสมอ แต่ละวันๆ ในครอบครัวนี้ก็ได้อีก ทำให้คนในครอบครัวได้สบายใจ วันหนึ่งครั้งหนึ่งเสมอ คนนอกก็ได้ที่ไหนก็ได้ สัตว์เดรัจฉานก็ได้ ยิ่งทำได้ง่ายดี

ถือให้เห็นเป็นนิสสัยว่า วันหนึ่งๆ นี้เราจะมี การทำให้สัตว์อื่นหรือผู้อื่นสบายใจ ให้ข้าวแก่นก แก่หนู แก่สัตว์สุนัขแก่อะไรก็ตาม ให้มันสบายใจก็ได้ ให้เพื่อนมนุษย์สบายใจก็ได้ ให้พระเจ้าพระสงฆ์สบายใจก็ได้ ดีแต่จะทำผู้อื่นให้สบายใจได้อย่างหนึ่งในวันหนึ่งก็แล้วกัน ทำทุกวันเลย นั่นแหละจะทำลายความเห็นแก่ตัว ถ้าทำได้อย่างนั้นมันจะทำลายความเห็นแก่ตัว

เมื่อนานมาแล้ว ตั้งแต่แรกๆ มีสวนโมกข์ อาตมาไปที่เมืองนครศรีธรรมราชจะไปตั้งสวนโมกข์อีกแห่งหนึ่งที่นครศรีธรรมราช ก็ไปเลือกที่

กันที่วัดชานา ตั้งชื่อเป็นปันตาราม แล้วก็ทำไม่สำเร็จเลิกร้างกันไป ระหว่างที่พักอยู่นั้น เห็นแม่ชีคนหนึ่งเอาข้าวสวยขยุ้มมือได้ ไปวางที่ทางมดเดิน แล้วจึงกลับมานั่งกินอาหารของตน อาตมาถามว่า ท่านทำอะไร ทำไมถึงทำอย่างนั้น เป็นการสมาทานการทำอย่างนี้มาแต่เดิม แต่ปู่ตายายเฝ้าสอนกันมาอย่างนี้ ต้องให้ผู้อื่นกินก่อนแล้วตัวเองจึงกิน เมื่อไม่มีใครจะให้ ก็ให้มดให้แมลง เอาข้าวสุกขยุ้มมือเล็กๆ ไปวางที่ทางมด ให้มดกินก่อน แล้วตัวเองมานั่งกินเอง

นี่แสดงว่าม้นมีรกรากที่ดีมีการปฏิบัติที่ดีมาแต่ก่อน มีการอธิษฐานจิตว่าต้องทำให้ผู้อื่นสบายใจ อย่างน้อยวันหนึ่งครั้งหนึ่งเสมอ ถ้ายังทำกันได้อย่างนี้ จิตใจจะไม่เห็นแก่ตัว จะรักผู้อื่น ม้นจะเห็นแก่ความถูกต้อง แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีใครทำ ถ้าไปทำเข้าก็มีแต่จะหัวเราะเอา แต่ม้นก็

มีทางจะทำได้ ทำอย่างไรก็ได้ให้มันได้ความ
หมายว่า ทำให้ผู้อื่นสบายใจอย่างน้อยครั้งหนึ่ง
วันหนึ่งๆ เรื่องหนึ่ง ถ้าทำกันอย่างนี้ทุกคนใน
โลก โลกนี้เป็นโลกพระศรีอาริยเมตไตรยที่มีแต่
คนรักใคร่ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือซึ่ง
 กันและกัน ไปทางไหนมีแต่คนพร้อมที่จะช่วย
 เหลือ ยกมือขึ้นมาถามว่า จะให้ช่วยทำอะไร จะ
 ช่วยทำอะไร

ในโลกพระศรีอาริยเมตไตรยเป็นอย่างนั้น
 ไม่เห็นแก่ตัวโดยเด็ดขาด แล้วก็ยังตั้งใจที่จะช่วย
 ผู้อื่นให้ได้รับความสุข แม้อย่างเดียวกันก็ได้ใน
 แต่ละวัน นั่นแหละคือความถูกต้องที่สุด ไม่เห็น
 แก่ตัว มันก็เห็นแก่ผู้อื่น พอไม่มีความเห็นแก่
 ตัวมันก็รักผู้อื่นเอง เดียวนี้มันเห็นแก่ตัว มันก็
 รักผู้อื่นไม่ได้ เว้นไว้แต่จะรักมาเป็นเพื่อนทำเลว
 ทำชั่ว เป็นขโมยขโจรด้วยกันอย่างนั้นละก็ได้

มันรักผู้อื่นไม่ได้เพราะมันเห็นแก่ตัว ถ้ามันไม่เห็นแก่ตัวเมื่อไร มันก็รักผู้อื่นทันทีที่เป็นอัตโนมัติเอง ต้องฝึกฝนความไม่เห็นแก่ตัว ทำลายกิเลสได้ โลภะไม่เกิด โทสะไม่เกิด โมหะไม่เกิด เพราะไม่เห็นแก่ตัว นี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าสั่งสอน หน้าที่ที่มนุษย์จะรอดได้ เอาตัวรอดได้ก็คือความไม่เห็นแก่ตัว มันกินนอนหลับสนิท มันก็ไม่หวาดเสียว ไม่สะดุ้งกลัว

แล้วมันก็ช่วยกันและกัน ช่วยกันและกัน เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตาย เพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันจริงๆ ไม่ใช่พูดแต่ปาก เดียวนี้มันมักจะพูดกันแต่ปากในเรื่องเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายนั้นแหละ สำคัญที่สุด ถ้ามองเห็นว่าสัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้นจริงๆ แล้ว มันกินนอนตาหลับกันไปหมด นอนไม่ต้องปิดประตูเรือนหรือสร้างบ้านสร้างเรือนไม่

ต้องสร้างประตูกี้ได้ เพราะไม่มีใครเป็นศัตรู
ทำร้ายเบียดเบียนอะไร มันเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บ
ตายกันไปเสียหมด

บทสวดมนต์ก็มีอยู่ ก็สวดกันอยู่ทุกวัน
ขอให้มันจริงอย่างนั้นเถิด พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้
ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราทั้งหลายเป็นสาวกของ
พระองค์ก็จงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พระพุทธเจ้า
เคารพอะไร เราก็จะเคารพอันนั้น พระพุทธเจ้า
เคารพหน้าที่คือธรรมะ เราก็จะเคารพหน้าที่คือ
ธรรมะ อะไรเป็นหน้าที่ก็ทำให้ดีที่สุด

ทำหน้าที่ต่อตัวเองและทำดีที่สุด หน้าที่ต่อ
ผู้อื่นก็ทำดีที่สุด หน้าที่ร่วมกันทั้งสองฝ่ายก็ทำดี
ที่สุด ตามหลักบาลีหน้าที่มีอยู่ ๓ ชนิด หน้าที่
เพื่อประโยชน์ตนเองชนิดหนึ่ง หน้าที่เพื่อ
ประโยชน์ผู้อื่นชนิดหนึ่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์
ร่วมกันทั้งสองฝ่ายชนิดหนึ่ง รวมเป็น ๓ ชนิด

ขอให้ทำหน้าที่อันนี้ให้ดีที่สุด ให้ดีที่สุดมันก็หมดหน้าที่ ทำได้ดีที่สุดก็คือหมดหน้าที่ จบกิจพรหมจรรย์เป็นพระอรหันต์ คือไม่มีความเห็นแก่ตัว แล้วก็ไม่ได้เกิดกิเลส มันเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จนเห็นมันเช่นนั้นเอง เช่นนั่นเอง มันเช่นนั้นเอง

พูดแล้วเหมือนกับพูดเล่น ฟังดูท่าจะพูดเล่น ความรู้สูงสุดของพุทธศาสนา คือ ตถาตา ตถาตาแปลว่าเช่นนั้นเอง ผู้ใดถึงซึ่งตถาตาเห็นเช่นนั้นเอง ผู้นั้นเป็นตถาคตคือ เป็นพระอรหันต์ ถึงซึ่งความรู้เห็นเช่นนั้นเอง ไม่ยินดียินร้าย การได้หรือความสุข ไม่ยินดีให้เหน้อย ให้อยู่ ทำจิตสงบ ความทุกข์ ความเสียหาย ความร้ายก็ไม่ไปสนใจมัน เหน้อย สงบ

นี่จึงฟังให้ดีนะ ว่า ดีใจก็ไม่ใช่ความสงบนะ ไม่เชื่อก็ไปคิดดู ดีใจก็กินข้าวไม่ลงนะ เสียใจก็

ไม่ใช่ความสงบ เพราะความสงบคือไม่ดีใจไม่เสียใจ ไม่ทั้งสองอย่างนั้นแหละคือความสงบ ก็สบายที่สุด เวลาไหนไม่ต้องดีใจไม่ต้องเสียใจก็สบายที่สุด

ถ้านั่งดีใจนั่งหัวเราะอยู่มันก็หอบ มันก็เหนื่อย เหนื่อยเพราะดีใจ มันตื่นเต็นไปทั้งเนื้อทั้งตัว คนที่มันดีใจมันตื่นเต็นมาก เขาว่าถึงกันได้ทองมันก็ผงกศีรษะมันยกแต่ศีรษะ แต่คนได้ทองมันยกทั้งเนื้อทั้งตัว มันก็เหนื่อยมากกว่าถึงกันได้ทอง อันนี้ลองคิดดูให้ดีว่า อย่าให้มันวุ่นถูกระตุ้นไปเสียหมด เดี่ยวหัวเราะเดี่ยวร้องให้ได้มากก็ดีใจ เสียไปก็ร้องให้

เดี่ยวหัวเราะเดี่ยวร้องให้ไม่ใช่ความสงบ ต้องไม่ดีใจต้องไม่เสียใจทั้งสองอย่างจึงจะเป็นความสงบ และจะได้ทั้งบุญและบาป ทั้งดีและชั่ว ทั้งสุขและทุกข์ ไม่มีเรื่องได้ไม่มีเรื่องเสียอยู่

ในใจ ข้างนอกมันจะได้จะเสียข้างหัวมัน ใจสงบ อยู่เรื่อยไป แม้จะเจ็บจะใช้มันก็เช่นนั้นเอง ก็เช่นนั้นเอง ให้ร่างกายเจ็บไป ไม่มีตัวกูที่จะเจ็บ เบญจขันธ์มันจะเจ็บไปก็เป็นเรื่องของเบญจขันธ์ ที่จะเจ็บ ไม่มีตัวกูที่จะเจ็บ มันจะตายก็ข้าง หัวมัน ไม่มีตัวกูที่จะตาย มันเป็นเรื่องของ เบญจขันธ์ที่มันจะดับ ถ้าอย่างนี้แหละสงบที่สุด เป็นพระอรหันต์

มันคงทำไม่ได้ แล้วก็ไม่ได้สอนอย่างพระอรหันต์ แต่ว่าให้ทำตามนั้น ให้เดินตามนั้น ให้ตามทางนั้น เราเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ แต่เราทำตามพระพุทธเจ้าได้ แล้วเราก็จะได้รับความสุขสูงสุดชนิดที่เรียกว่า ไม่สุขไม่ทุกข์ พุดแล้ว ความสุขก็ดีใจ รบเร้าในจิตใจ ความทุกข์ก็รบเร้า ในจิตใจ ไม่สุขไม่ทุกข์ดีกว่า ไม่สุขไม่ทุกข์นะคือ สุขที่แท้จริง แต่ว่าทำอะไรยาก มันไม่ค่อยมีใคร

เข้าใจ แล้วมันก็ทำอะไรจะยากตรงที่มันไม่ใช่ความสุข
มันไม่สุขไม่ทุกข์มันถึงจะเป็นความสุขที่แท้จริง
เหมือนที่พระอรหันต์ท่านเป็น

หนังสือโบราณเขาก็เขียนไว้ว่าทั้งชั่วทั้งดี
ล้วนแต่อัปรีย์ ไม่รู้ว่าใครเขียนกันมาครั้งไหน
อ่านพบในสมุดข่อย ทั้งชั่วทั้งดีล้วนแต่อัปรีย์
แสดงว่าคนนั้นรู้มากทีเดียว ทั้งชั่วทั้งดีล้วนแต่
อัปรีย์ อัปรีย์แปลว่าไม่น่ารัก ถ้าไปรักมันเข้า
มันกัดเอา ความดีนั้นะไปหลงมันกัดเอา บ้าดีหลง
คือวอดดีจนบ้าดี หลงดีมันกัดเอา ความชั่วมันยัง
ไม่ต้องสงสัยมันก็กัดเอา ทั้งชั่วทั้งดีมันไม่น่ารัก
ไปหลงเข้ามันกัดเอา เห็นได้มันคนบ้าดีวอดดีเมา
ดีจนหมดเนื้อหมดตัว

แต่เราก็ยังสอนคนให้ทำดี สอนคนให้ทำดี
อยู่นั้นแหละ เอละ ถ้าสอนคนให้ทำดี แต่ต้อง
เป็นดีชนิดที่ไม่บ้า เป็นดีชนิดที่ไม่เมา เป็นดี

ชนิดที่ไม่หลง อย่าบ้าดีเมาคดีหลงดี อย่าบ้าสุข
หลงสุขเมาสุข อย่าบ้าบุญเมานบุญหลงบุญ ระวัง
ให้ดีให้มันถูกต้อง ถ้าไม่ถูกต้องจิตมันก็มีดมัวไป
มันก็ไม่ใช่ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่บ้าบุญไม่เมานบุญไม่
หลงบุญ ไม่บ้าดีไม่เมาคดีไม่หลงดีต่างๆ อย่างนี้
เป็นต้น จงรู้ให้ถูกต้องตามที่เป็นจริงว่าธรรมะคือ
อะไร ไม่เพียงแต่เชื่อๆๆ ว่าธรรมะเป็นของดีแน่
แต่ไม่รู้ว่าจะอะไร ต้องรู้จริงว่ามันคืออะไร จะรู้จริง
ต้องศึกษาและปฏิบัติดู เพียงแต่ศึกษารู้ครึ่งหนึ่ง
แต่ถ้าปฏิบัติจะรู้หมดเลย จะรู้อะไรจริงต้อง
ปฏิบัติสิ่งเหล่านั้นดู

จึงขอให้ท่านทั้งหลายไม่เพียงแต่รู้ธรรมะ
ต้องปฏิบัติธรรมะ แล้วจะมีธรรมะ ถ้ามีธรรมะ
แล้วจะได้รู้ผลของการมีธรรมะ คือใช้ธรรมะให้
เป็นประโยชน์ เรียบเฉยๆ ไม่สำเร็จประโยชน์ รู้

เฉยๆ ไม่สำเร็จประโยชน์ ต้องปฏิบัติให้มีธรรมะ แล้วธรรมะนั้นจะเป็นประโยชน์ ขอให้ขึ้นมาถึงขั้นนี้เถิด อย่าเป็นคนปัญญาอ่อนหมกจมอยู่เพียงแค่ประเพณีรึดองเป็นไสยศาสตร์ไปเสียหมด

ไหว้พระพุทธรูปเจ้าสักทีก็อย่าให้เป็นไสยศาสตร์ อย่าให้เหมือนกับไหว้ปี่สาจผีสาวเทวดาจะให้ช่วยคุ้มครองป้องกันอะไร จะไหว้พระพุทธรูปก็เพื่อขอบคุณพระพุทธรูปเจ้าตรัสรู้สิ่งสูงสุด ดีที่สุด ดับทุกข์ได้ถึงที่สุดแล้วก็เผยแพร่แก่เรา เราเป็นหนี้บุญคุณขอบพระคุณของท่านสัญญาว่าจะปฏิบัติตาม เราจึงไหว้พระพุทธรูปไหว้พระพุทธรูป ถ้าอย่างนี้เป็นพุทธศาสตร์

ถ้าไหว้ให้คุ้มครองอย่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์มันเป็นไสยศาสตร์มีไว้ให้คนปัญญาอ่อน ใครอยากจะมีปัญญาอ่อนก็เอาไป ใครอยากจะมีปัญญาสูงก็

เลื่อนชั้นขึ้นมาให้พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นผู้
ตรัสรู้โลกุตตรธรรม มาสอนสัตว์ให้รู้ตามได้ด้วย
แล้วก็เราก็ออบพระคุณท่าน นึกถึงท่านเป็น
พุทธานุสสติแล้วก็แสดงอาการกราบไหว้เคารพ
นบনอบด้วยการปฏิบัติตาม ด้วยการปฏิบัติตาม
นั่นแหละคือการเคารพบูชาที่แท้จริง นั่นคือ
ปฏิบัติตาม

ขอให้สนใจในการปฏิบัติธรรมะ ให้ดีที่สุด
เท่าที่จะปฏิบัติได้ แล้วก็ไม่มีอะไรมากไปกว่าการ
ทำหน้าที่ ทำหน้าที่ ทำหน้าที่อย่างที่ว่ามาแล้ว
นั่นแหละคือการปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าที่แท้จริง
บูชาพระพุทธเจ้าที่แท้จริง ยิ่งกว่าบูชาด้วย
ดอกไม้ของหอมรูปเทียนอะไร

ในวันที่ปรินิพพานนั้นนะ ในพระคัมภีร์
กล่าวไว้เป็นข้อความว่าเทวดาโปรยดอกไม้มาจาก
สวรรค์เต็มไปหมดในที่ปรินิพพาน พระพุทธเจ้า

บอกว่าไม่ต้องการๆ บุษาย่างนี้ไม่ต้องการ
 ต้องการให้พุทธบริษัทบูชาด้วยปฏิบัติบูชาคือ
 ปฏิบัติตาม ปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่ได้สั่งสอนไว้
 อย่งไรนั้นจึงจะเป็นการบูชา คิดดูว่ามีดอกไม้
 ทิพย์ตกลงมาจากสวรรค์เต็มไปหมดก็ยังไม่เรียก
 ว่าบูชา แต่ว่าถ้าได้ปฏิบัติตามที่สั่งสอนไว้อย่าง
 ไรจึงจะเรียกว่าบูชา พระพุทธเจ้าท่านชอบอย่าง
 นี้ ท่านตรัสว่าปฏิบัติบูชา เป็นบูชาอันแท้จริงสูงสุด
 สำเร็จประโยชน์ดับทุกข์ได้

ขอให้เราทั้งหลายจงตั้งอกตั้งใจศึกษาธรรมะ
 ปฏิบัติธรรมะให้ตรงตามพระพุทธประสงค์ จะ
 เป็นการทำความรอดให้ตัวเองด้วย จะเป็นการ
 บูชาพระพุทธเจ้าอย่างยิ่ง อย่างสูงสุดด้วย
 เป็นการสนองพระคุณพระมหากรุณาธิคุณอย่าง
 ที่สุดด้วย มันจะได้เป็นพุทธบริษัททั้งเนื้อทั้งตัว
 เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานโดยแท้จริง

ขอให้ท่านทั้งหลายจงทำในใจถึงพระพุทธเจ้า
 อย่างนี้ เต็มใจมานึกถึงว่านั่งกลางดินเพื่อว่า จะ
 ได้ระลึกนึกถึงพระพุทธเจ้าที่ประสูติกลางดิน
 ตรัสรู้กลางดิน สอนกลางดิน อยู่กลางดิน
 นิพพานกลางดิน แล้วจะเป็นเรื่องง่ายที่จะเข้าถึง
 พระพุทธเจ้า มาทำสัญญากันกลางดินว่าจะ
 ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการ
 บูชาพระองค์ด้วยการปฏิบัติตามซึ่งที่พระองค์ทรง
 เคารพ เราปฏิบัติสิ่งทีพระพุทธเจ้าเคารพนั้นจะ
 เป็นการบูชาพระพุทธเจ้า

ขออย่าได้บกพร่องในหน้าที่ของตนๆ ทุก
 หน้าที่ แม้แต่จะกินข้าว อาบน้ำ จะถ่ายอุจจาระ
 ปัสสาวะ ล้างถ้วยล้างจาน กวาดบ้านถูเรือน ก็
 ทำด้วยสติสัมปชัญญะให้เป็นธรรมะอันสูงสุด คือ
 ถูกต้องและพอใจ นั่นแหละคือการปฏิบัติธรรม
 อยู่ เมื่อล้างถ้วยล้างจานกวาดบ้านถูเรือนจะบูชา

พระพุทธเจ้าได้ดีถึงที่สุด คนนั้นก็จะมีมอกมิมใจ
ตลอดเวลาที่ล้างถ้วยล้างจานกวาดบ้านถูเรือน
ไม่กระพืดกระเฟียดเกลียดการงานและทนทำ
เหมือนตกนรกทั้งเป็น

ถ้าไม่ทำอย่างนั้นมันจะเหมือนตกนรกทั้ง
เป็น ทนทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ แต่ถ้าทำอย่างนี้
แล้วมันจะพอใจถูกต้อง พอใจทำสนุกสนานไป
หมด ล้างถ้วยล้างจานกวาดบ้านถูเรือน หรือที่
ยากกว่านั้นสกปรกกว่านั้นมันก็จะทำได้ดี
เป็นสุขสนุกสนาน พอใจไปหมด เรียกว่าเป็นผู้
เบิกบาน เบิกบานตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทุก
กระเบียดนิ้ว ทุกวินาที นี่คือการประสงค์มุง
หมายของการมีธรรมะ เพื่อช่วยให้รอดชีวิตแล้ว
ก็รอดจากกิเลส รอดจากความทุกข์ ไม่มีอะไรมา
เบียดเบียน สมกับที่เป็นพุทธบริษัทโดยแท้จริง

อาตมาขอกล่าวคำอนุโมทนา ขอบใจในการ

กระทำของท่านทั้งหลาย ในการมาที่นี่ครั้งหนึ่ง
ว่าท่านได้ทำถูกต้องแล้ว ขอให้กระทำต่อไปยิ่งๆ
ขึ้นไปจนกว่าจะถึงที่สุด ที่การพยายามให้มี
ธรรมะ มีธรรมะไม่เพียงแต่รู้เฉยๆ แล้วธรรมะก็
จะคุ้มครองจะช่วยให้รอด ช่วยให้รอดทุกอย่างๆ
จะมีก็รอดช่วยรอดทุกอย่าง ขอให้มีความสุข
สวัสดิ์ตามคลองแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระ
พระบรมศาสดาอันเป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย อยู่
เป็นสุขทุกทิพาราตรีกาลเทอญ.

.....

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม เมื่อปี ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. ปีใหม่ ต้องดีกว่า ปีเก่า ๒. น้ำพริกถ้วยเดียว แก้ปัญหาได้หมดทั้งโลก ๓. กรรมในพระพุทธศาสนา ๔. นิพพานสำหรับทุกคน ๕. มาเป็นพุทธศาสนิกชนเถิด ๖. กาลามสูตรช่วยด้วย! ๗. ศึกษาวิจารณ์ ๘. โลกอาจรอดได้ แม้เพราะกตัญญูกตเวที ๙. ดับไม่เหลือ ๑๐. เสี่ยงแห่งความไม่มีทุกข์ ๑๑. เสี่ยงแห่งความสงบ ๑๒. อาหารใจ

๑๒ เล่ม สำหรับ ปี ๒๕๕๓ ตามลำดับเดือน ประกอบด้วย

๑. ความสุขปีใหม่...กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า ๒. เป้าหมายชีวิตและสังคม ๓. อุดมคติของโพธิสัตว์ ๔. ยอดแห่งความสุข ๕. การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง ๖. วิปัสสนาระบบลัดสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป ๗. ทำบุญ ๓ แบบ ๘. แม่คือผู้สร้างโลก ๙. บุตรที่ประเสริฐที่สุด ๑๐. ดำรงจิตไว้อย่างถูกต้อง ๑๑. ทุกอย่างเป็นเช่นนั้นเอง ๑๒. ดอกสร้อยยแสดงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต

ธรรมะใกล้มือ

- สมัครรับ SMS ข้อธรรมฟรี เฉพาะเครือข่าย AIS
กด *455233300 แล้วกดโทรออก
- ธรรมะ “Twitter” ที่ www.twitter.com/buddhadasa
- ธรรมะดีดี (D³) รับ “ข้อธรรม” และ “เสียงธรรม”
www.facebook.com/buddhadasaarchives
www.facebook.com/book.bia
www.dhamma4u.com
www.bia.or.th
www.life-brary.com
- แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ทั้ง iOS และ Android
 - BIA Dhamma eTravel : เที่ยวทั่วไทยให้ถึงธรรม
เปิดพื้นที่ธรรมในหัวใจสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมมือใหม่
 - BIA Meditation : สงบจิต พินิจ ภาวนา
สัมผัสสมาธิกับการดับเสียงธรรมชาติ

ธรรมะในสวน ตักบาตรเดือนเกิด

- ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน ที่สวนโมกข์กรุงเทพ
- บูชาพระรัตนตรัย รับศีล และฟังธรรม ตักบาตรแบบครั้ง
พุทธกาล แล้วร่วมกรวดน้ำแผ่เมตตา ร่วมกินข้าวกันบาตร
- เจริญสติภาวนา และกิจกรรมมหรสพเพื่อปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

เป็นที่รวบรวม ดูแล รักษาและจัดระบบบริการการศึกษา ค้นคว้า เอกสารต้นฉบับและสื่อการศึกษาการเผยแพร่ต่างๆของท่านพุทธทาส ตลอดจนการให้บริการ ร่วมมือสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าวิจัย พัฒนาเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนธรรม การจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและจิตใจ ให้เจริญเติบโตจนกล้าแข็งในความ ถูกต้องและดีงามอย่างริ้นรมย์ จนสามารถเป็นผู้ที่อยู่เย็นและเป็น ประโยชน์ยิ่งขึ้น